

از هم‌زمانی بهار قرآن و بهار طبیعت استفاده کنیم

تأییدبسیاری از سنت‌های نوروز توسط اسلام بهره‌برداری ما از نوروز و بهار(با این قدمت چندهزارساله در میان فارسی‌زبانان که ریشه ایرانی دارد)، سنت حسنه‌ای است که آثار و برکات بسیار دارد. ریشه‌های دینی بسیاری از این آداب، به قبل از اسلام بازمی‌گردد که بعدها به امضا و تأیید اسلام نیز رسید و ادامه یافته است. قبل از نوروز، ما ملزم به خانه‌تکانی در همه ابعاد اعم از نظافت، تغییر و اصلاح و... هستیم؛فرایندی که همه اعضای خانواده در آن نقش دارند. خانه‌تکانی،مارا آماده مهمانی و دیدوبازدید می‌کند. اتفاق دیگر آنکه افراد از خانه‌تکانی به خود می‌رسند و اعضای خانواده نیز با تهیه لباس و کفش و... خود را نونوار می‌کنند. مهم آنکه این آداب و سنن نه تنها خارج از چارچوب دین نیست، بلکه به تأیید آموزه‌های آن نیز رسیده است.

تعبیر امیرالمؤمنین^(ع) درباره نوروز

سلمان فارسی می‌گوید: به مناسبت رسیدن نوروز برای امیرالمؤمنین^(ع) فالوده بردم و چون حضرت از مناسبت آن پرسیدند، عرض کردم: امروز نوروز است و ما به واسطه نوروز دیدوبازدید می‌کنیم و به دیدار بزرگ‌ترها می‌رویم. لباس نو بر تن می‌کنیم، به فقرا و محرومان می‌رسیم تا دردمندان را نیز به درجه‌ای از شادی برسانیم. حضرت امیر^(ع) فرمودند: «ان شاء... هر روزتان نوروز باشد!» و این همان سخن الهام بخش به ضرب‌المثل «هر روزتان نوروز» است.

در دیدوبازدیدهای نوروز به تعبیر روایات آن‌هایی به اوج می‌رسند که به مستمندان و گرفتاران نیز سرکشی می‌کنند و مواسات و کمک‌های پنهانی و مؤمنانه را در حق آن‌ها اعمال می‌دارند.

از دیگر سنت‌های خوب ما ایرانیان در نوروز و آغاز بهار طبیعت، سفر و حضور در طبیعت است که فرصت تفکر در آیات الهی و بهره‌مندی از مواهب و نعمت‌های طبیعی را به ما می‌دهد و این نیز عمل به توصیه قرآن است. پیوند همین دوستت یعنی دیدوبازدید و سفر با رمضان، قرابت نوروز به آموزه‌های دینی را نشان می‌دهد. رمضان، بهار قرآن، بهار عبادت و بهار دین و اخلاق است که شکوفایی عظیمی در سایه آن رخ می‌دهد؛ همان‌طور که بازاربان، تولیدکنندگان و فروشندگان از دی ماه و زمستان تدارک برای بهار و نوروز را آغاز می‌کنند، خدای متعال نیز ماه‌های رجب و شعبان را مقدمه و بستر ورود به ضیافت رمضان قرار داده است. اینکه هر روز در صلوات شعبانیه می‌خوانیم: «... وَ اَرْزُقْنِیْ مُوَاَسَاةً مِّنْ قُدْرَتِ عَلَیْهِهٖ مِنْ رَزَقِکَ یَمَّا وَشَفَعْتُ عَلَیْ مِنْ قُدْرَکَ...» یعنی از خدا مواسات با فقرا و توسعه رزق از این شاهراه را طلب می‌کنیم.

در خطبه شعبانیه پیامبر^(ص) است که در ماه مبارک رمضان احسان کنید و دست فقرا را بگیرید. بهترین زمان عمل به این توصیه، تقارن زمانی نوروز و رمضان است که باید هوای فقرا و محرومان را داشته باشیم. به‌گفته پیامبر^(ص) حتی اگر به اندازه دادن لیوانی آب به دست روزه‌داران باشد.

ادعیه و زیارات به ما یاد می‌دهند که چطور در ماه مبارک رمضان با خدا آشتی کنیم و دیگران را نیز با خدا آشتی دهیم. وقتی خدا را از این مسیر یاری کنیم، خدا نیز ما را یاری می‌کند: «اِنَّ تَنْصُرُوْا... یَنْصُرْکُمْ» و در پی‌روی چنین روابطی، معیشت ما هم گشایش می‌یابد و از صحت عمل برخوردار می‌شویم.

همان‌طور که نقطه عطف بهار لحظه تحویل سال است، نقطه عطف ماه مبارک رمضان، شب‌های احیاست و حلاوت ماه مبارک زمانی در جان روزه‌دار می‌نشیند که به شب‌های احیا می‌رسد؛ شبیه لحظه تحویل سال که خوشحالیم و با دعا و نماز و مناجات، از خدا سالی خوب را طلب می‌کنیم و در شب قدر نیز با دعا و استغاثه، تقدیر مقدرات خوب را از خدا می‌خواهیم و ارتباط مان با خدا را به اوج می‌رسانیم.

اشارت

دعای این افراد حتما اجابت می‌شود

طیبه اشرفی^(۱) اغلب این سؤال را در ذهن داریم که چه چیز باعث می‌شود دعا‌های ما مستجاب شود و به آرزو‌هایی که به در خانه خدا برده و مطرح کرده‌ایم، برسیم. بررسی آموزه‌های روایی به زیبایی راه اجابت دعا را نشانمان داده‌اند.

امام حسن مجتبی^(ع) می‌فرمایند: «کسی که در دلش، هوایی جز خشنودی[خدا] نگذرد، من ضمانت می‌کنم که خداوند دعایش را مستجاب کند.»

(بهارالأنوار، ۲۵/۳۵۱/۴۳)

امام زین العابدین^(ع) نیز درباره کسانی که دعایشان مستجاب است، فرموده‌اند: «هرکه در هیچ کاری به مردم امید نبیند و همه کارهای خود را به خداوند عزوجل واگذارد، خداوند هر خواسته‌ای که او داشته باشد، اجابت کند.»

(بهارالأنوار، ۱۶/۱۱۰/۷۵)

امام صادق^(ع) هم در این باره می‌فرمایند: «هرگاه یکی از شما بخواهد که هرچه از خداوند طلب کند به او بدهد، باید از همه مردم چشم امید ببرد و جز به خدا امید نبیند. پس، چون خداوند عزوجل دانست که او به‌راستی از ته قلب چنین است، هرچه از خدا بخواهد، عطایش کند.»

(الکافی، ۲/۱۴۸/۲)

ایشان همچنین می‌فرمایند: «دل‌های خود را واری کنید؛ اگر دیدید که خداوند آن‌ها را از خطور هرگونه ناخشنودی نسبت به کارهایی که او می‌کند پاک ساخته است اجز رضایت و خشنودی از خدا و کرده‌های او در دلتان نمی‌یابید). در این صورت هر چه می‌خواهید، از او طلب کنید.»

(الأمالی للمفید، ۱/۵۴)

از پیامبر خدا^(ص) نقل است که فرمودند: «دعای چهار نفر رد نمی‌شود: پیشوای دادگر پدر برای فرزندش، دعای انسان برای برادرش در غیاب او، و ستم‌دیده. خداوند جل جلاله می‌فرماید، به عزت و جلالم سوگند که گرچه به طول انجامد، اما عاقبت انتقام تو(ستم‌دیده) را بگیرم.»

(بهارالأنوار، ۳/۴۷/۷۷)

رئیس مکتب تشیع همچنین درباره عوامل مؤثر بر اجابت دعا فرموده‌اند: «مبادا ستمگری را در ستم کردن به مسلمانان ستم‌دیده، یاری رسانید؛ زیرا اگر شما را نفرین کند، نفرینش مستجاب می‌شود. جدّ ما رسول خدا^(ص) می‌فرمودند: همانا نفرین مسلمان ستم‌دیده اجابت می‌شود.»

(الکافی، ۱/۸/۸)

شکر

شنبه
۱۳۰۳
۱۴
۲۲۵۳

۱۴
SHAHNARNEWS.IR

مهرگان

مروری بر راه‌های رسیدن به احسن‌الحال در آغاز سال

بهار طبیعت را بهار جان کنیم

آمنه مستقیمی^۱ یکی از دعا‌هایی که در عین کوتاهی، دنیایی از معارف را در خود جای داده است. دعای تحویل سال است؛ کوتاه، آهنگین اما پرمعق و در صورت توجه و عمل به مفاهیم آن، تحول‌آفرین. خوشبختانه آموزه‌های دینی، راه این تحول و حال بهتر را نشانمان داده‌اند تا در همین بهار طبیعت و آغاز خودسازی و تحول عالم امکان، ما نیز متحول شویم.

گزارش

از خدا تحول بخواهیم

در دعای تحویل سال می‌خوانیم: «یا مُخَوِّلَ الخَوَلِ وَ الْاَحوَالِ خَوِّلْ حَالَنَا اِلَیْ اَحْسَنِ الْحَالِ». باید دید تحول و احسن‌الحال چیست و چطور می‌توان به این حال رسید. یک راه، دعا، تضرع و توسل است. خدا خود وعده داده است اگر از من بخواهید، اجابت‌تان می‌کنم، پس وقتی از او تحول می‌خواهیم، راه را به ما نشان می‌دهد و مسیر را برایمان هموار می‌کند اما دعا کافی نیست، باید تلاش و بیشتر از آن جهاد کرد.

نفس را پاک کنیم

قرآن کریم از خودسازی به «تزکیه» تعبیر می‌کند. تزکیه در لغت یعنی «پاک کردن خود از ناپاکی‌ها». در آیات متعددی از قرآن مجید بر اهمیت این پاک‌سازی تأکید شده است؛ مثلاً در سوره شمس، آیات ۸ تا ۱۰ می‌خوانیم: «به تحقیق کسانی که نفس خود را پاک کردند، به رستگاری رسیدند و کسانی که آن را آلوده و ضایع کردند، ضرر دیدند». قرآن برای مؤمنان و آن‌ها که وارد دایره ایمان شده‌اند، نقطه شروع خودسازی را تنبه معرفی می‌کند و می‌فرماید: «یا أَيُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا عَلَیْکُمْ اَنْفُسُکُمْ»

(مائده، ۱۰۵).

خودسازی؛ میانبر رسیدن به احسن‌الحال

یکی از راه‌های مهم تحول در همین آغازین روزهای سال، خودسازی است؛ یعنی برنامه‌ریزی دقیق و برگرفته از آموزه‌های دینی برای احیا و پرورش هویت انسانی‌الهی. خودسازی صرفاً انجام واجبات و ترک محرمات و اهتمام به مستحبات نیست، بلکه یک برنامه جامع است تا روح انسان از آلودگی‌ها، مشغله‌های زائد و نقایص پیراسته شود و به سمت کمال حرکت کند و از اسارت عادات ناپسند و ردیلت‌ها رها شود.

خودسازی، انزوا نیست

به فرموده امام علی^(ع) در نهج‌البلاغه، معرفت نفس، تزکیه، تهذیب و محاسبه نفس، رعایت تقوا و عمل به دستورات و معارف دینی از اصول اساسی خودسازی است و راه‌هایی مانند رعایت اخلاق، تعقل و اندیشه، عبادت، توبه، یاد مرگ، پرهیز از دنیا دوستی و شهوت پرستی و همچنین اجتناب از فخر فروشی و تکبر و خودبینی به ما برای آن کمک می‌کند. ایشان همچنین، خودسازی را مربوط به اجتماع می‌دانند نه فقط عملی فردگرایانه؛ یعنی این‌طور نیست که انسان برای خودسازی و تحول، انزوا و گوشه‌نشینی را انتخاب کند.

زینت اخلاق

از مهم‌ترین راه‌های خودسازی و تحول در سبک زندگی و حالات درونی ما، آراستگی به اخلاق است. پیامبر خوبی‌ها^(ص) درباره مهم‌ترین هدف رسالت خود می‌فرمایند: «من برای به کمال رساندن مکارم و فضایل اخلاقی مبعوث شدم». این نکته، ارزش اخلاق را می‌رساند و ما هم اگر می‌خواهیم به آن احسن‌الحالی که در ابتدای سال از خدا طلب می‌کنیم برسیم، باید تلاشمان بر رسیدن به زندگی اخلاقی باشد. امام علی^(ع) می‌فرمایند: «خداوند اخلاق نیکو را وسیله اتصالی بین خود و بندگانش قرار داده است، پس لازم است بر هریک از شما که به خلقی از اخلاق نیکو چنگ زنید.»

(نزه‌الناطر و تنبیه‌الخاطر، ص۵۲).

روشنا

قال الصادق^(ع):
قَلْبُ شَهرِ رَمَضانَ لَیْلَه القَدَرِ.

ذکر

خدای جباری که می‌بخشد

سمانه رضوانی^۱ دوروبرمان حتما آدم‌هایی حضور دارند که منم منم می‌کنند؛ من فلان کار را کرده‌ام یا بهمان جایزه را گرفته‌ام یا بیا از من بی‌رس، و خودشان را علامه دهر می‌دانند یا همیشه می‌گویند من اصلا اهل خطا نیستم.

امشب به این فراز دعای ابوحمزه رسیدم. دیدم امام سجاد^(ع) هم اهل منم منم بوده‌اند اما نه آن‌طور که ما هستیم یا اطرافمان دیده‌ایم. ولی یک شباهت دارد، آدم‌هایی که خیلی خودشان را قبول دارند، تأیید مخاطبشان را می‌خواهند، اینکه به چشم یقیه ببینند. ما هم در دعای ابوحمزه می‌خواهیم خودمان را لوس کنیم، حقیر کنیم، کوچک کنیم تا به چشم‌خدا بباییم نه به

آثار سوء اصرار بر گناه

راه دیگر این خودسازی، مراقبت نفس از آلودگی به خطا و گناه یا همان ترک معصیت است. روایات به شدت بر این مهم تأکید می‌کنند، چنان‌که امیرالمؤمنین^(ع) در این باره می‌فرمایند: «در ترک گناه، با نفس خویش دست‌وپنجه نرم کنید تا کشاندن آن به‌سوی طاعات و عبادات بر شما آسان شود» (جامع احادیث الشیعه، ج ۱۳، ص ۳۲۶). باید توجه کرد که گناه و اصرار بر آن، آثار بسیار بدی دارد و حتی می‌تواند انسان را به مرز کفر و الحاد بکشاند، چنان‌که خدای متعال می‌فرماید: «سرانجام آن‌ها که به گناه اصرار می‌ورزند، به تکذیب آیات خدا و مسخره کردن آن می‌رسد» (روم، ۱۰).

روژه؛ شاهراه تقوا

یکی از راه‌های مهم خودسازی که خدا در قرآن به آن تأکید می‌کند، روزه است و در آیه ۱۸۳ سوره بقره موسوم به آیه روزه می‌فرماید: «ای اهل ایمان! روزه بر شما مقرر لازم شده است. همان‌گونه که بر پیشینیان شما مقرر و لازم شد تا پرهیزکار شوید»، منتها باید توجه کرد که روزه فقط نخوردن و نیاشامیدن ظاهری و جسمی نیست، بلکه فلسفه روزه آن است که همه اعضا و جوارح و فراتر از آن فکر و روح انسان نیز از گناه و اشتباه دور باشد و آدمی تلاش کند این امساک و پرهیز را به همه اوقات زندگی تسری دهد.

بخواهیم که تغییر کنیم

شب‌های قدر که به تعبیر قرآن از هزار ماه برترند و امسال هم با آغاز بهار طبیعت مقارن شده است، بهترین فرصت است تا احسن‌الحال و فرصت رسیدن به آن را از خدا بخواهیم. شب‌های قدر فرصتی است تا انسان بتواند تقدیر بر خود را رقم بزند و به وسیله دعا و عبادات، آینده‌ای بهتر را برای خود ترسیم کند. خداوند متعال در قرآن کریم می‌فرماید: «خداوند سرنوشت هیچ قوم(و ملتی) را تغییر نمی‌دهد؛ مگر آنکه آن‌ها خود را تغییر دهند»، این یعنی باید برای خودسازی و تغییر نیز اراده کنیم و فرصتی مثل لیل‌ه‌القدر، بهترین بستر و زمان است تا ما احسن‌الحال را از خدا طلب کنیم و بخواهیم راه آن را هم نشانمان دهد.

زمینه حلول بهار ظهور را فراهم کنیم

بنا بر تصریح روایات، جهان و بشریت در عصر ظهور است که احسن‌الحال و تحول بی‌نظیر را تجربه می‌کند. بهار ظهور، زمستان ظلم و بی‌عدالتی را ریشه‌کن می‌کند و سرسبزی و نشاط، عالم را فرامی‌گیرد؛ برای همین بزرگان توصیه کرده‌اند در شب قدر که شب رقم خوردن مقدرات است، برای عالم این تقدیر را از خدا بخواهیم و ان‌گذاری در زمینه‌سازی برای آن را در دعا‌ها طلب کنیم. به تعبیر شاعر «تأنیلی، گره از کار بشر و نشود». خودسازی ما باید در مسیری باشد که جهان را آماده بهار ظهور امام مهدی^(عج) کند.

قلب ماه رمضان، شب قدر است.
(بهارالأنوار، ج ۵۸، ص ۳۷۶)

چشم مردم؛
خدایا! من همانم که خیلی خیلی کوچک بودم اما تو پرورش دادی. نادانی هستم که تو دانستم دادی؛ سَپیدی اَنَا الصَّغِيرُ الَّذِی رَئِیتُهُ وَ اَنَا الْجَاهِلُ الَّذِی عَلِمْتُهُ. من همانم که تو عزت، هدایت، امنیت، آب و نان، قوت، خوراک، پوشاک و... خدا می‌بخشد، می‌بخشد، می‌بخشد؛ هم‌گناه‌ام، هم بی‌حیایی‌ام را و هم جسارتم را؛ اَنَا الَّذِی عَلِی سَپِیده اجْتَرِی اَنَا الَّذِی غَضِیتُ جِئَارَ السَّمَاءِ؛ «منم آن بنده‌ای که بر مولای خود جرئت و جسارت کرده‌ام. منم آن که خدای جبار آسمان را نافرمانی کرده است.»